

2 SAMUEL

3

Abners overstap naar David, Michals terugkeer en Joabs moord op Abner.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/2-samuel/3

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De strijd tussen Juda en het huis van Saul	2 min	4
2	Davids huis groeit, Sauls huis verzwakt	2 min	5
3	Davids zonen en hun kansen op de troon	4 min	6
4	Davids vrouwen en zijn latere opvolger	2 min	8
5	Abner en Sauls bijvrouw: een greep naar macht	5 min	9
6	Abner breekt met Isboseth	2 min	11
7	David eist Michal terug als voorwaarde	4 min	13
8	Michal wordt bij Palthiël weggehaald	3 min	15
9	Echtscheiding, hertrouwen en overspel	4 min	16
10	David en Bathseba: bekering en herstel	4 min	18
11	Onrecht herstellen ondanks verdriet	2 min	20
12	Abner wint Israël en Benjamin voor David	4 min	21
13	Abner sluit een overeenkomst met David	2 min	22
14	Joabs wraak en angst voor zijn positie	3 min	24

15	Joab beschuldigt Abner van spionage	2 min	25
16	Joab vermoordt Abner, David vervloekt Joab	2 min	27
17	David toont zijn onschuld door rouw	3 min	28
18	Abners begrafenis en Davids rouwklacht	2 min	29
19	Davids onmacht tegenover Joab	3 min	30
	Om verder te lezen		32

1

De strijd tussen Juda en het huis van Saul

We pakken ons verhaal weer op bij 2 Samuel hoofdstuk 3. We zien dat David koning van Juda was geworden en vanuit Hebron regeerde. Blijkbaar was hij de enige koning gedurende de eerste vijf en een half jaar na de dood van Saul. Abner was tijdens Sauls leven de bevelhebber van Sauls legers geweest en waarschijnlijk de machtigste man in het noordelijke stammenverbond. Hij had blijkbaar op eigen gezag het bestuur gevoerd, voor zover er in die noordelijke groep stammen sprake was van bestuur. Er was nog geen noordelijk koninkrijk.

Toen zette hij Isboseth, de zoon van Saul, op de troon. Die regeerde in werkelijkheid maar twee jaar, hoewel dat niet de bedoeling was. Het was de bedoeling dat hij zijn leven lang zou regeren. Maar toen Isboseth eenmaal op de troon zat, werd het weer zinvol om de twaalf stammen onder één bestuur te verenigen. Maar wie zou er regeren? Zou dat het huis van Saul zijn of het huis van David? Dat zouden de legers van de twee partijen beslissen: Davids leger onder leiding van Joab en Isboseths leger onder leiding van Abner.

Ze ontmoetten elkaar bij de vijver van Gibeon. Aanvankelijk probeerden ze hun geschillen op te lossen door een wedstrijd tussen enkele voorvechters. Maar omdat die onbeslist eindigde, doordat alle voorvechters tegelijkertijd door elkaars hand omkwamen, kwam er toch oorlog van. In die oorlog werden Abners mannen verpletterend verslagen. Ze verloren 360 manschappen, terwijl Joabs leger in totaal maar twintig mensen verloor. Een van hen was Joabs broer Asahel. Dat gaat in dit volgende hoofdstuk problemen veroorzaken. Er zal vergelding komen, omdat Joab vindt dat Abner moet boeten voor het doden van zijn broer Asahel.

Maar de vraag wie er over de twaalf stammen gaat regeren, is natuurlijk nog niet opgelost. Isboseth staat nog steeds over de tien stammen en David over de ene stam Juda.

2

Davids huis groeit, Sauls huis verzwakt

Hoofdstuk 3:

Er was een langdurige strijd tussen het huis van Saul en het huis van David. David werd gaandeweg sterker, maar het huis van Saul werd gaandeweg zwakker.

2 SAMUEL 3:1

Op dit punt wordt de term ‘het huis van David’ wat voorbarig gebruikt, want David had eigenlijk nog geen dynastie. Het huis van David ging later de dynastie van David met zijn opvolgers betekenen. David had nog geen opvolger. Maar hij had in zekere zin wel een huis. Hij had familie, dus men kon over zijn koningschap beginnen te spreken als het huis van David. Het huis van Saul betekent natuurlijk de dynastie van Saul. Saul had wel een dynastie. Dat wil zeggen dat hij zijn troon aan een opvolger naliet, in ieder geval aan één.

Er staat:

Maar David werd steeds sterker en de familie van Saul steeds zwakker.

Er was een lange oorlog, blijkbaar voornamelijk een koude oorlog. Misschien kwam het niet tot daadwerkelijke veldslagen, maar was er druk om je bij de ene of de andere partij aan te sluiten. Isboeths macht was om te beginnen al niet erg groot, en die werd steeds kleiner omdat hij een zwakke leider was. Hij werd overheerst door zijn generaal Abner, zoals we zullen zien. Hij was een marionettenkoning, terwijl de militaire top achter de troon het land werkelijk bestuurde.

Maar zelfs met Abner als militaire leider werd het noordelijke koninkrijk steeds zwakker. Naar buiten toe was Abner trouw aan het huis van Saul, naar buiten toe trouw aan Isboeth, maar in werkelijkheid had hij zijn eigen plannen, zoals we zullen zien. Het lijkt erop dat Abner daadwerkelijk iets deed waarmee hij zich mogelijk in een positie bracht om koning te worden. Abner heeft misschien heel goed begrepen dat

Isboseth nooit een doeltreffende heerser zou worden. Misschien zou het beter zijn om zijn bewind door een militaire staatsgreep te vervangen en Abner koning te laten maken, zoals we zo meteen zullen zien.

Davids huis werd steeds sterker, terwijl het huis van Saul steeds zwakker werd.

3

Davids zonen en hun kansen op de troon

Bij David werden in Hebron zonen geboren. Zijn eerstgeborene was Amnon, van Ahinoam uit Jizreël; zijn tweede was Chileab, van Abigaïl, de vrouw van Nabal, uit Karmel; de derde Absalom, de zoon van Maächa, de dochter van Talmai, koning van Gesur;

2 SAMUEL 3:2-3

Met deze twee vrouwen hebben we al kennisgemaakt. We weten niet wanneer David Ahinoam tot vrouw nam, maar er wordt over haar verteld op het moment dat hij Abigaïl tot vrouw nam. Nadat hij met Abigaïl trouwde na de dood van haar man, wordt ons verteld dat David naast haar ook Ahinoam, deze andere vrouw, tot vrouw had genomen. Ahinoam, over wie we bijna niets weten, schonk David dus zijn eerstgeborene, Amnon.

Deze zoon volgde hem nooit op de troon op en werd zelfs door zijn halfbroer Absalom vermoord, omdat Amnon zich niet kon beheersen en zijn halfzus verkrachtte, die een volle zus van Absalom was. Nadat Amnon zijn zus Tamar had verkracht, doodde Absalom Amnon. Dat verhaal zullen we later zien. Amnon was dus de eerstgeborene, maar kwam nooit op de troon.

De tweede zoon was Chileab, de zoon van Abigaïl. Hij wordt Daniël genoemd in 1 Kronieken 3:1. Blijkbaar stond hij onder twee namen bekend. Maar afgezien van het feit dat hij onder twee namen bekendstond, is er nooit iets van hem terechtgekomen. Hij werd nooit als een troonopvolger beschouwd. Misschien is hij jong gestorven. Dat er staat dat een man zonen had, betekent niet dat die noodzakelijkerwijs volwassen zijn geworden.

Dat zullen we zien als we bij Absaloms gezin komen. Absalom kreeg zonen. Maar toen hij volwassen was, had hij geen zonen, zo staat er, om zijn naam voort te zetten. Zijn zonen moeten dus gestorven zijn voordat ze volwassen werden. Dat zou in derdewereldlanden niet zo ongewoon zijn. In de oudheid behoorde alles tot de derde wereld.

De zuigelingensterfte was behoorlijk hoog. Zelfs vandaag zijn er door slechte sanitaire voorzieningen enzovoort veel derdewereldlanden waar ongeveer de helft van de kinderen sterft voordat ze vijf jaar oud zijn. Dat was dus niet ongewoon. Chileab, of Daniël zoals hij werd genoemd, de zoon van David en Abigaïl, is misschien nooit volwassen geworden. We zien hem nooit een rol spelen bij de kwesties rond de troonopvolging.

De derde zoon was Absalom. Nadat hij Amnon had gedood — we lezen niet dat hij Chileab iets aandeed, dus Chileab was mogelijk al uit beeld — dacht Absalom dat hij de volgende koning zou worden. Hij ondernam stappen om dat voor elkaar te krijgen, en hij kwam daadwerkelijk tegen David in opstand. Hij nam er geen genoeg mee om via de natuurlijke gang van de troonopvolging de volgende koning te worden. Hij wilde de troon grijpen, en hij stierf tijdens die opstand. Hij was de zoon van Maächa, de dochter van Talmai, de koning van Gesur. Zijn grootvader, de koning van Gesur, gaf hem onderdak toen hij vluchtte nadat hij zijn broer Amnon had gedood. Absalom ging een tijd bij zijn opa wonen voordat hij terugkwam naar Israël.

De vierde, Adonia, de zoon van Haggith, stierf ook door de hand van zijn broer Salomo, of eigenlijk waarschijnlijk door Joab. Nadat Salomo koning was geworden, deed Adonia een soort poging om de troon te bemachtigen, en dat kostte hem zijn leven.

de vierde Adonia, de zoon van Haggith; de vijfde Sefatja, de zoon van Abital; en de zesde Jithream, van Egla, de vrouw van David. Dezen zijn in Hebron bij David geboren.

2 SAMUEL 3:4-5

4

Davids vrouwen en zijn latere opvolger

Salomo wordt niet genoemd, eenvoudigweg omdat Salomo niet in Hebron geboren was. David regeerde zevenenhalf jaar in Hebron. Hij had in die tijd blijkbaar zes vrouwen bij zich. Elk van hen kreeg in die zevenenhalf jaar één zoon. Later veroverde David Jeruzalem en verhuisde hij daarheen, en daar werden hem nog andere zonen geboren, onder wie Salomo. Die was natuurlijk weer van een andere vrouw. Die was van Bathseba, die de vrouw van Uria was geweest.

Er was nog één andere vrouw van David die we bij naam kennen, en dat was Michal, de dochter van Saul. Zij was Davids eerste vrouw, maar Saul had haar van hem afgenomen en aan een andere man gegeven. David kon haar niet terughalen zolang Isboseth regeerde, omdat zij in het gebied van de noordelijke stammen woonde en door Saul aan die andere man was gegeven. Het huwelijk tussen Michal en haar nieuwe man Palthiël was dus iets wat onder het gezag van Saul viel, en het huis van Saul regeerde op dat moment nog steeds in het noorden. David kon haar niet terughalen. Maar hij vond een manier om haar terug te krijgen toen hij met Abner begon te onderhandelen over het samengaan van de twee machtsblokken. Toen Abner besloot naar David over te lopen, was een van de voorwaarden die David stelde dat hij Michal terug zou krijgen.

In totaal kennen we acht vrouwen bij naam. Maar er wordt ook vermeld dat David meer vrouwen nam toen hij in Jeruzalem was, zonder dat hun namen worden genoemd. We weten dus niet hoeveel vrouwen hij had. Maar van de vijfde en de zesde zoon, Sefatja en Jithream, kennen we alleen de namen omdat ze in de lijst staan. Ze spelen nooit een rol in de verhalen. Ze staan zo ver achteraan in de rij van zonen dat ze geen rol spelen bij de vraag naar de troonopvolging, hoewel Salomo natuurlijk jonger was dan zij. Maar David gaf de voorkeur aan Salomo, en God ook. Het kan zijn dat Sefatja en Jithream ook jong gestorven zijn, voor zover wij weten.

We weten dat Amnon een gewelddadige dood stierf, dat Absalom een gewelddadige dood stierf en dat Adonia een gewelddadige dood stierf. De anderen zijn misschien op jonge leeftijd een natuurlijke dood gestorven, maar David heeft veel geleden onder het

verlies van zijn zonen. Dat was grotendeels te wijten aan zijn eigen zonde met Bathseba, zoals we later zullen zien.

5

Abner en Sauls bijvrouw: een greep naar macht

Vers 6:

Terwijl er strijd was tussen het huis van Saul en het huis van David gebeurde het dat Abner zijn positie verstevigde in het huis van Saul.

2 SAMUEL 3:6

Dat wil zeggen: omdat Isboseth zo'n zwakkeling was, versterkte Abner zijn eigen positie.

Nu had Saul een bijvrouw gehad, van wie de naam Rizpa was, een dochter van Aja. Isboseth zei tegen Abner: Waarom bent u bij de bijvrouw van mijn vader gekomen? Toen ontstak Abner in woede over de woorden van Isboseth en zei: Ben ik dan een hondenkop die bij Juda hoort? Ik bewijs toch heden goedertierenheid aan het huis van uw vader Saul, aan zijn broeders en aan zijn vrienden, en heb u niet overgeleverd in de hand van David. Waarom verwijt u mij dan ongerechtigheid met die vrouw? God mag zó met Abner doen, ja, Hij mag nog veel erger met hem doen! Voorzeker, zoals de HEERE aan David gezworen heeft, voorzeker, zo zal ik voor hem doen, door het koningschap van het huis van Saul weg te nemen, en door de troon van David te vestigen over Israël en Juda, van Dan tot Berseba toe!

2 SAMUEL 3:7-10

Dat is het hele land.

En hij kon Abner niet één woord meer terug zeggen, omdat hij bevreesd voor hem was.

2 SAMUEL 3:11

Isboseth was een zwakkeling, en Abner was een militair. Hij kon gemakkelijk een staatsgreep plegen wanneer hij maar wilde. In plaats van het op die manier te doen, had Abner blijkbaar besloten het te doen op de manier waarop Adonia het probeerde. In die tijd had het een sterke symbolische betekenis om met de vrouwen of bijvrouwen van de vorige koning te slapen. Toen Absalom probeerde Davids koningschap over te nemen, sliep hij opzettelijk en openlijk met tien bijvrouwen van David die deze had achtergelaten. Waarom? Omdat iedereen begreep dat dit een manier was om te zeggen: 'Ik heb het nu voor het zeggen. De oude koning is machteloos. Ik slaap met zijn vrouw.' De oude koning is weg. Als hij het kon, zou hij er meer dan wat ook op gebrand zijn om te voorkomen dat ik met zijn vrouw of zijn bijvrouw slaap. Het is de grootste belediging voor de vorige koning dat je met zijn bijvrouw slaapt, omdat het betekent dat hij je niet kan tegenhouden, en dat zou hij zeker doen als hij het kon. Het is een manier om je macht te versterken tegenover de voormalige heerser, om jezelf macht te verschaffen.

Dus Absalom sliep daadwerkelijk op een openbare plaats met de bijvrouwen van zijn vader, om te bewijzen dat hij de nieuwe koning was. Adonia, de halfbroer van Salomo, vroeg Salomo, toen die eenmaal koning was, om hem de vrouw te geven die niet zozeer een bijvrouw was geweest, maar die David op zijn oude dag warm had gehouden toen zijn lichaam geen warmte meer opwekte. In de Schrift wordt ons uitdrukkelijk verteld dat David geen seks met die vrouw had gehad, maar dat ze naast hem sliep om hem warm te houden toen hij een oude man was. Ze had dus als het ware de status van een bijvrouw. David zou het recht hebben gehad om seks met haar te hebben. Ze was een soort dienaars die daar was om als een bijvrouw te zijn, maar het was nu eenmaal zo dat David geen seks met haar had. Maar als hij dat wel had gedaan, zou dat niet anders zijn geweest dan met een bijvrouw.

Dus Adonia vroeg daadwerkelijk of Abisag, deze vrouw, hem tot vrouw gegeven kon worden. Salomo herkende dit als een gooi naar de troon en als verraad en hoogverraad. Daarom liet hij Adonia doden. Want als Adonia inderdaad Davids vroegere bijvrouw in zijn bezit had gekregen, zou dat zijn alsof een man de scepter in zijn bezit had. Iets wat de vorige koning zo dierbaar was geweest en wat nu op een andere man overging, werd bijna beschouwd als een teken dat hij hem had opgevolgd.

Blijkbaar had Abner iets soortgelijks gedaan. Er was een bijvrouw van Saul geweest, en naarmate Abner steeds meer macht over de troon kreeg, moet hij daadwerkelijk met deze vrouw hebben geslapen. Dat was eerder een symbolisch gebaar dan alleen maar een kwestie van lust. Ik weet het niet; misschien was het ook een kwestie van lust. Maar de klacht hier ging over de politieke gevolgen ervan. Isboseth spreekt hem erop aan en zegt:

‘Waarom ben je met de bijvrouw van mijn vader naar bed gegaan?’

Die vraag beantwoordt zichzelf. Abner kon als bevelhebber van het leger waarschijnlijk met zoveel vrouwen slapen als hij maar wilde. Maar dat hij een vrouw uitkoos die nu juist de bijvrouw van de vorige koning was, heeft politieke betekenis. Het suggereert dat Abner stappen zette om in plaats van Isboseth als koning erkend te worden. Dat was waar Isboseth over klaagde.

6

Abner breekt met Isboseth

Abner ontploft gewoon. Hij ontkent de beschuldiging niet, wat hij waarschijnlijk wel zou doen als hij onschuldig was. Naar alle waarschijnlijkheid had hij inderdaad gedaan wat hem werd verweten. Hij zegt:

‘Hoe durf je mij iets te verwijten over deze vrouw?’

Hij zegt:

‘Ik zou je aan David kunnen uitleveren en dan was het met je gedaan.’

En hij zegt:

‘Sterker nog, dat ga ik doen. Ik ga het koninkrijk aan David overdragen. Ik zal laten zien dat ik dat kan.’

Hier lijkt Abners handelen bijna irrationeel. Als hij al steeds meer macht kreeg over het noordelijke verbond van stammen, waarom zou hij dat dan aan David overdragen, terwijl hij zelf het vooruitzicht had om heerser te worden? Hij sliep met Sauls bijvrouw, had het leger in handen en was de werkelijke macht achter de troon. Het zou voor hem eenvoudig zijn om gewoon de volledige macht over te nemen. Waarom zou hij die aan David afstaan?

Het is mogelijk dat Abner nog probeerde te bereiken dat het volk hem als heerser zou aanvaarden. Als hij Isboseth daadwerkelijk zou doden en zijn troon zou overnemen, wist hij niet helemaal zeker of het volk dat zou toestaan en accepteren. Het zou zich tegen hem kunnen keren. Isboseth zou misschien zelfs bevel kunnen geven om hem als verrader te doden, of iets dergelijks. Maar als hij met David onderhandelde, zou David hem misschien een hoge positie geven. Hij zou er onder David misschien zelfs beter van afkomen dan wanneer hij een greep naar de troon in het noorden zou doen.

Toch was het nog steeds onbezonnen. Hij praat als een man die betrapt is op iets waarvan hij weet dat hij er schuldig aan is. In plaats van de beschuldiging te ontkennen of een redelijke verklaring te geven, zegt hij alleen maar:

‘Hoe durf je mij hiervan te beschuldigen? Ik ga nu met David onderhandelen. Ik ga jouw koninkrijk aan David overdragen.’

Isboseth was zo bang voor Abner dat hij hem eigenlijk niets kon antwoorden.

7

David eist Michal terug als voorwaarde

Toen stuurde Abner namens hem boodschappers naar David. Waar er staat ‘namens hem’, wordt waarschijnlijk namens Isboseth bedoeld. Maar Isboseth kon zich er niet tegen verzetten. [Vertalersnoot: de spreker betreft de Engelse formulering ‘on his behalf’ hier op Isboseth. Het onderstaande Nederlandse Bijbelcitaat heeft ‘namens zich zelf’ en betreft dit op Abner.] Ze zeiden:

Toen stuurde Abner boden namens zich zelf naar David, om te zeggen: Van wie is het land? En verder: Sluit uw verbond met mij, en zie, ik zal op uw hand zijn om heel Israël te doen omkeren, naar u toe.

2 SAMUEL 3:12

Ze zeiden ook:

Sluit een verbond met mij, dan zal ik je helpen om heel Israël achter je te krijgen.

En David zei:

En hij zei: Goed, ik zal een verbond met u sluiten. Eén ding vraag ik echter van u: u zult mij niet onder ogen komen, tenzij dat u eerst Michal brengt, de dochter van Saul, als u mij onder ogen wilt komen!

2 SAMUEL 3:13

Daar zou een aantal beweegredenen voor zijn. Allereerst was Abner meer dan wie ook de man die in de positie verkeerde om Michal terug te halen bij de echtgenoot aan wie Saul haar had gegeven. Als David Sauls dochter weer als zijn vrouw zou terugkrijgen, zou dat een vergelijkbaar politiek effect hebben als slapen met Sauls bijvrouw of iets dergelijks. Met andere woorden, Sauls familie is nu in Davids bezit, tenminste een deel ervan. Via Michal heeft hij vaste voet in het huis van Saul.

Het kan ook zijn dat hij van Michal hield. David en Michal hadden blijkbaar van elkaar gehouden toen ze pas getrouwd waren. Al zien we bij een latere ontmoeting tussen hen — we weten niet in hoeverre dat kenmerkend was — dat Michal David op zijn minst bij één gelegenheid bespote vanwege zijn ijver en de openlijke manier waarop hij zijn liefde voor God uitte. En ze bespote hem, en ze kwam daadwerkelijk onder Gods vloek.

Natuurlijk kan ze hem in werkelijkheid zijn gaan verachten omdat hij haar bij die andere man weghaalde, die blijkbaar wel van haar hield. Ze was eerder met David getrouwd geweest en had haar leven op het spel gezet door David te helpen ontsnappen aan de soldaten van Saul, toen hij door het raam ontsnapte. Michal had voor hem gelogen en gezegd dat hij ziek was en dat ze hem met rust moesten laten. Toen ontdekten ze dat ze iets anders in het bed had gelegd in plaats van David, en ze ontdekten dat ze had gelogen om hem te beschermen. Om haar eigen leven te redden, moest ze zeggen:

‘David bedreigde mijn leven. Ik moest tegen je liegen.’

Maar daarna was ze bij David weggehaald, die zelf in ballingschap was, en in veel opzichten was ze zo goed als een weduwe. Haar vader had haar meegenomen en haar aan die man gegeven, Palthiël, die, zoals we zullen zien, erg aan haar gehecht was. Er was een liefdevolle band tussen hen, misschien wel meer dan tussen haar en David. Omdat David zonder haar was gevlucht, kan ze eigenlijk heel veel van haar nieuwe man zijn gaan houden. Dat David haar dwong haar nieuwe man te verlaten, kan een van de dingen zijn geweest die tot uiting kwamen in haar boosheid op hem en haar bitterheid tegenover hem. We kunnen niet zeggen in hoeverre dat zo is.

Maar om te laten zien dat hij het oprecht meende, moest Abner iets doen wat politiek gezien een grote belediging zou zijn voor Isboeth, voor het huis van Saul. Namelijk een huwelijk ongedaan maken dat Saul tot stand had gebracht, en Sauls dochter meenemen en haar aan David geven. Die was op dat moment de tegenstander van het huis van Saul, van Isboeth. Als Abner dit deed, zou dat laten zien dat Abner werkelijk de kant van David koos in plaats van die van Sauls bewind.

En dus zei David: ‘Goed, ik zal je niet ontmoeten, Abner.’ Aanvankelijk ontving hij alleen boodschappers van Abner. Hij zei:

‘Zeg hem dat ik hem niet zal ontmoeten tenzij hij Michal meebrengt.’

8

Michal wordt bij Palthiël weggehaald

David stuurde dus boodschappers naar Isboseth, want de boodschap was blijkbaar in naam van Isboseth verstuurd, zo lijkt het. Hij stuurde boodschappers naar Isboseth, de zoon van Saul, met de woorden:

Ook stuurde David boden naar Isboseth, de zoon van Saul, om te zeggen: Geef mij mijn vrouw Michal, die ik voor mij als bruid verworven heb met honderd voorhuiden van de Filistijnen.

2 SAMUEL 3:14

En Isboseth liet haar bij haar man weghalen, bij Palthiël, de zoon van Laïs.

Isboseth volgt hier eenvoudig de bevelen van David op. Maar dat komt doordat Abner nu de kant van David heeft gekozen. Isboseth is gewoon machteloos om er iets tegen te doen. Hij kan hierin geen nee zeggen tegen David. Hij zegt: ‘Goed, als jij het zegt.’

En Isboseth liet haar bij haar man weghalen, bij Palthiël. Palthiël wordt in 1 Samuel 25:44 trouwens ook Palti genoemd. Het is dezelfde man. Palthiël is dus haar huidige echtgenoot.

En er staat:

Toen haar man, dat is Palthiël,

Haar man ging met haar mee en kwam huilend achter haar aan gelopen, tot Bahurim toe. Toen zei Abner tegen hem: Ga weg, keer terug. En hij keerde terug.

2 SAMUEL 3:16

Abner zou hem natuurlijk hebben gedood als hij was doorgedaan. Dit was immers de vrouw van David. David is nu een machtig man, koning van Juda. In zekere zin kon Palthiël ter dood worden gebracht omdat hij met de vrouw van de koning sliep. Het staat buiten kijf dat Michal de wettige vrouw van David was. Hij was nooit van haar gescheiden. Hij had haar nooit laten gaan. Het was Saul die had gehandeld door haar onrechtmatig een scheiding van David toe te staan en haar aan iemand anders uit te huwelijken. Zo'n huwelijk was niet rechtmatig. Palthiël pleegde in werkelijkheid overspel met de vrouw van David. En nu David aan de macht was, was dat een bijzonder gevaarlijke positie om in te verkeren.

Palthiël hield blijkbaar van Michal en was erg bedroefd toen hij haar zag vertrekken. Hij liep huilend achter haar aan. Maar toen hem werd gezegd: 'Je kunt maar beter naar huis gaan; dat is goed voor je', denk ik dat hij begreep wat hier op het spel stond. Hij zal haar niet terugkrijgen door te huilen. En hij zou gemakkelijk zijn hoofd kunnen verliezen als hij blijvend met David wil wedijveren om een vrouw die duidelijk rechtmatig Davids vrouw is. Dat zou echt heel dom zijn. Dus die man ging gewoon terug naar huis en raakte daarbij zijn vrouw kwijt. Heel tragisch. En toch illustreert dit werkelijk iets. Hoewel niet alles wat David deed juist was, lijkt hij in dit geval in zijn recht te hebben gestaan. Want Jezus gaf aan dat een scheiding die niet op rechtmatige gronden berust, geen rechtmatige scheiding is. Daarom pleegt iemand die gescheiden is, maar niet op rechtmatige gronden, overspel als die hertrouwt.

9

Echtscheiding, hertrouwen en overspel

Deze vrouw was een aantal jaren met Palthiël getrouwd, misschien wel tien jaar of langer, op dit moment mogelijk zelfs zeventien jaar. Dat was een lange tijd. Toch betekent dit dat hun relatie overspel was. Ze hadden een lang leven samen gehad. Het was geen rechtmatig huwelijk. Het zag er rechtmatig uit omdat het wettelijk was toegestaan. De koning zelf had de scheiding toegestaan en had het tweede huwelijk toegestaan. Ze hadden papieren van de rechtbank. Het waren echte papieren. Het was een echte wettelijke regeling. Alleen was het geen moreel juiste regeling.

Dit zou erop wijzen dat David in elk geval het volgende geloofde: als een scheiding niet rechtmatig is, is ook een nieuw huwelijk niet rechtmatig, zelfs als de rechtbank beide toestaat. Gezien Jezus' woorden denk ik dat Hij op dit punt aan Davids kant staat. Dat is wat Jezus zei.

‘Als je op onrechtmatige gronden scheidt en hertrouwt, pleeg je overspel.’

Overspel en huwelijk zijn niet hetzelfde. Ze zijn elkaars tegenpolen. Het huwelijk is heilig; overspel is zonde. Dus zelfs volgens het onderwijs van Jezus pleegde deze man overspel met de vrouw van David. Zelf zag hij dat natuurlijk niet zo. Hij had een wettelijk huwelijk. Zij was wettelijk gescheiden.

Er zijn tegenwoordig veel mensen die in diezelfde situatie zitten. Ze zijn zonder grond van hun huwelijkspartner gescheiden. De rechter heeft het toegestaan. Het is wettig. Ze zijn opnieuw getrouwd zonder dat daar een geldige grond voor was, maar het is wettig. De rechter staat het toe. Ze hebben dus een wettig tweede huwelijk, maar het is wat Jezus overspel zou noemen, geen huwelijk. Wat zou er dan bij bekering moeten gebeuren? We weten niet of Michal zich bekeerde, maar David leek te geloven dat hij het recht had zijn vrouw terug te nemen, zelfs uit een tweede huwelijk. Eigenlijk zie ik niet hoe je hem die opvatting kwalijk zou kunnen nemen. Zij was de zijne. Hij had haar nooit afgestaan. Hij was nooit van haar gescheiden. Hij had haar nooit een grond voor echtscheiding gegeven.

Je zou kunnen zeggen: ‘Maar hij nam andere vrouwen.’ Onder de wet van die tijd mocht een man andere vrouwen hebben. Tegenwoordig zou dat anders zijn, geloof ik. Persoonlijk geloof ik dat als een man naast zijn vrouw andere vrouwen heeft, zij wel degelijk een grond voor echtscheiding heeft. Maar in die tijd ging men niet uit van monogamie. Dat was geen vanzelfsprekendheid. Wanneer mensen trouwden, was er geen afspraak: ‘Ik zal alle anderen verlaten en mij alleen aan jou hechten.’ De vrouw moest die verbintenis aangaan, maar de man niet. De vrouw mocht binnen die regeling niet meerdere mannen hebben, maar de man mocht wel meerdere vrouwen hebben.

Er werd duidelijk met twee maten gemeten, en het Nieuwe Testament keurt dat niet goed. Maar David deed geen afstand van zijn relatie met Michal toen hij er andere vrouwen bij nam. Daarmee ontsloeg hij haar dus niet uit het huwelijk. Dat gebeurde

tegen zijn wil, en daarom was het huwelijk niet rechtmatig. Voor Palthiël voelde het rechtmatig, en voor Michal voelde het ongetwijfeld heel rechtmatig. Ze waren ongeveer zeventien jaar getrouwd, en dat op wettige wijze. Het was nooit bij hen opgekomen dat hun huwelijk ooit verbroken zou moeten worden.

Ik denk niet dat ze kinderen hadden, want ons wordt verteld dat:

Michal nu, de dochter van Saul, kreeg geen kind tot op de dag van haar dood.

2 SAMUEL 6:23

Maar als ze wel kinderen hadden gehad, zou het hetzelfde zijn geweest. Het zouden kinderen uit overspel zijn. Een overspelige relatie is overspelig. Het is dus iets lelijks. Er kunnen mensen zijn die in een huwelijk zitten dat eigenlijk overspel is, maar waarvoor de staat toestemming heeft gegeven. Misschien moeten ze zich daarvan bekeren en in sommige gevallen teruggaan naar hun oorspronkelijke huwelijkspartner. Dat is een heel onaangename gedachte, uiterst onaangenaam.

10

David en Bathseba: bekering en herstel

Er is nog een ander geval, met Bathseba, met wie David ten onrechte trouwde. Het is waar dat het geen overspel was toen hij met haar trouwde, want ze was weduwe. Maar toch was het God niet welgevallig, zegt de Bijbel, omdat hij haar tot weduwe had gemaakt. Hij had overspel met haar gepleegd en daarna had hij haar tot weduwe gemaakt. Hoewel hij toen strikt genomen niet met de vrouw van een andere man trouwde, omdat haar eerste man dood was, was hij schuldig aan de dood van die man, en het was iets kwaads. De Bijbel zegt dat God boos was op David en dat huwelijk niet goedkeurde.

Uiteindelijk bekeerde David zich daarvan. Als het een situatie als die van Palthiël was geweest, had hij de vrouw terug moeten sturen. Maar dat was het niet, want toen Palthiël ten onrechte met iemand trouwde, leefde haar ex-man nog. Hij moest haar dus terugsturen naar haar echte man, David. In Davids geval hoefde hij Bathseba niet

terug te sturen naar Uria, omdat Uria dood was. Het is waar dat het Davids schuld was dat hij dood was, maar het blijft waar. Er was geen Uria meer naar wie hij haar kon terugsturen. Daarom stond God toe dat Bathseba en David bij elkaar bleven. Uiteindelijk zegende Hij die verbintenis zelfs en gaf Hij hun Salomo, die natuurlijk de nakomeling van David en de voorvader van Christus is. We hebben hier dus twee verschillende situaties, en als je erover nadenkt, kun je gemakkelijk onderscheiden hoe die twee in moreel opzicht verschillen. Wanneer een man de vrouw van een andere man heeft afgenomen, leeft hij nog steeds in overspel, zelfs als de staat het heeft goedgekeurd. Wanneer hij zich bekeert, moet zij teruggaan naar de andere man, de oorspronkelijke echtgenoot, als die zijn vrouw nog steeds wil en nog beschikbaar is. Net zoals wanneer ze niet met die nieuwe man getrouwd was, zelfs als ze alleen maar met hem samenwoonde. Als een vrouw alleen maar met een man samenwoonde en niet trouwde, en kinderen van hem kreeg en zich daarna bekeerde, zou ze dan niet moeten ophouden met hem samen te wonen en terug moeten gaan naar haar man? Dat zou je denken. In moreel opzicht maakt het geen verschil als de staat hun intussen ten onrechte toestemming heeft gegeven om te trouwen. De morele omstandigheden zijn nog steeds dezelfde.

Maar als zo'n immoreel huwelijk heeft plaatsgevonden en de eerste man nu niet meer beschikbaar is, is hij misschien gestorven, zoals Uria gestorven was, of misschien is hij verdergegaan met zijn leven. Hij heeft dat huwelijk opgegeven en een andere vrouw genomen. Nogmaals, dat David dat deed, betekende niet hetzelfde als wanneer een man dat tegenwoordig doet. Want als je tegenwoordig een vrouw neemt, beloof je trouw en monogamie. Wanneer een man dus zijn vertrokken vrouw opgeeft en een andere vrouw neemt, doet hij formeel afstand van zijn overspelige vrouw. Hij wil haar niet meer. Dan zou het huwelijk dat in overspel is aangegaan, denk ik, verlost kunnen worden zonder verbroken te worden, net zoals het huwelijk van David en Bathseba verlost werd zonder verbroken te worden.

Als Uria nog naast David had gewoond toen David zich bekeerde, had David Bathseba onmogelijk kunnen houden. Haar trouwe echtgenoot woonde naast hem, en David had haar gestolen. Als David zich bekeerde en Uria naast hem woonde, zou hij haar moeten terugsturen, net zoals Palthiël Michal naar David moest terugsturen. Maar omdat Uria er niet meer was, kon David zich bekeren, en konden ze God vervolgens

vragen het huwelijk te heiligen dat verkeerd begonnen was. Het was met overspel begonnen, maar kon na bekering als een rechtmatig huwelijk worden voortgezet, omdat er niets meer kon worden teruggegeven om het onrecht te herstellen.

11

Onrecht herstellen ondanks verdriet

Als je een bank berooft en je daarna bekeert, moet je het geld teruggeven. Je moet het onrecht herstellen. Je kunt het geld niet zomaar houden en zeggen: ‘Ik heb me bekeerd van bankroof, maar ik leef nog steeds als een miljonair omdat ik van gestolen geld leef.’ Nee, je moet het teruggeven. Als je iemands vrouw steelt en je bekeert, moet je de vrouw teruggeven, tenzij de echtgenoot niet meer beschikbaar is, haar niet wil, afstand van haar heeft gedaan, gestorven is, of iets dergelijks. Wanneer het eerste huwelijk niet kan worden hersteld, zou het tweede huwelijk, hoewel het in zonde begon, volgens mij rechtmatig kunnen worden na bekering van die zonde.

Dat is iets waar veel mensen volgens mij verward over zijn. Maar het lijkt mij dat deze kwesties betrekkelijk duidelijk zijn als je ze doordenkt vanuit het oogpunt van rechtvaardigheid enzovoort, in plaats van alleen vanuit het oogpunt van emotie. Vanuit het oogpunt van emotie was het echt verkeerd dat David Michal terugnam. Ze had lange tijd een huwelijk gehad dat, zo te zien, best gelukkig geweest zou kunnen zijn. En hij maakt daar een einde aan en doet haar minnaar, die haar wettige echtgenoot was, veel verdriet, en mogelijk haarzelf ook. Maar David negeert dat gewoon en zegt: ‘Nee, ze is mijn vrouw. Ik neem haar terug.’

Dat kan wreed lijken, en als je alleen naar emotie en gevoelens kijkt, was het niet erg aardig van David om dat te doen. Maar vanuit het oogpunt van gerechtigheid deed hij niets verkeerd. Sterker nog, hij herstelde een situatie die was verwoest door het verkeerde handelen van Saul, Michal en Palthiël. Zij hadden op onrechtmatige wijze het huwelijk van David en Michal verwoest.

12

Abner wint Israël en Benjamin voor David

Dus Abner doet wat hij heeft toegezegd. Vers 17:

Nu had Abner overleg gehad met de oudsten van Israël en gezegd: U hebt David al veel eerder als koning over u verlangd. Doe het dan nu, want de HEERE heeft tot David gesproken: Door de hand van David, Mijn dienaar, zal Ik Mijn volk Israël verlossen uit de hand van de Filistijnen en uit de hand van al hun vijanden.

2 SAMUEL 3:17-18

Eigenlijk had God dat, voor zover wij weten, nooit over David tegen het volk Israël gezegd. Deze uitspraak staat eigenlijk nergens opgetekend. God had zoiets over Saul gezegd, maar Hij had het nooit in het openbaar over David gezegd. De zalving van David door Samuel kwam er echter op neer dat God dat over hem zei. Wat voor Saul had gegolden, namelijk dat hij degene was die God had uitgekozen om het volk te bevrijden, was duidelijk op David overgegaan. En dus kon Abner spreken alsof God dat over David had gezegd.

Abner sprak ook ten aanhoren van afgevaardigden van Benjamin. Ook ging Abner naar Hebron om ten aanhoren van David te spreken over alles wat goed was in de ogen van Israël en in de ogen van heel het huis van Benjamin.

2 SAMUEL 3:19

Daarmee wordt de stam Benjamin bedoeld, die natuurlijk de stam van Saul was. De Benjaminiten waren degenen die apart benaderd moesten worden als ze ertoe overgehaald moesten worden om naar Davids kant over te gaan. Want de andere stammen die Saul hadden gevolgd, behoorden niet tot Sauls eigen stam. Zij hadden er eenvoudig mee ingestemd een koning te volgen die uit de stam Benjamin kwam. Voor

de mensen van Benjamin kwam de koning uit hun eigen stam. Aan dat soort dingen hechtten mensen veel waarde en ze waakten er angstvallig over. De stammen hechtten aan dat soort dingen veel waarde en waakten er angstvallig over. Daarom overlegde Abner eerst met alle andere stammen van Israël voordat hij met Benjamin sprak. Op die manier zouden de andere stammen gemakkelijker over te halen zijn.

Waarschijnlijk was niemand erg gelukkig met het leiderschap van Isboseth. Niet dat hij een slecht mens was, maar hij was niet het soort koning op wie een volk trots zou zijn. Hij was een man zonder ruggengraat, een zwakke man. David was een held.

Iedereen wist dat David een krijgsman en een machtig man was, enzovoort. Hij was het soort man op wie een volk trots kon zijn als koning. Dus ik denk niet dat Abner er veel moeite mee had de meeste stammen ertoe te bewegen te zeggen: 'Ja, misschien moeten we voor David kiezen in plaats van voor Saul.'

Ze hadden tenslotte niet meer belang bij het huis van Benjamin dan bij het huis van Juda. Deze andere tien stammen waren Benjamin noch Juda. Benjamin had belang bij Saul, en Juda had belang bij David. Voor deze andere tien stammen kon de keuze om het even zijn, omdat geen van beide kandidaten hoe dan ook uit hun eigen stam kwam. Maar de mensen van Benjamin zouden meer reden hebben om zich te verzetten, omdat het koningshuis van hun stam naar een andere stam overging.

Dus Abner krijgt volgens mij eerst de andere tien stammen aan zijn kant. Wanneer hij dan bij Benjamin komt, heeft hij Juda en de andere tien stammen al achter zich. Als Benjamin zich wil verzetten, zullen ze tegen de heersende stemming onder alle andere stammen van Israël in moeten gaan. Daarom bewaart hij Benjamin voor het laatst.

13

Abner sluit een overeenkomst met David

Er staat dat hij met Benjamin sprak. Vers 19:

Abner ging ook naar David in Hebron om hem te vertellen wat Israël en de hele stam Benjamin een goed idee vonden.

Dus hij kreeg Benjamin ook aan hun kant. We lezen niet wat hij tegen Benjamin zei, maar we lezen wel dat hij hen apart benaderde. Wat voor afspraken daar werden gemaakt, achterkamertjespolitiek in met rook gevulde kamers, wie zal het zeggen? Maar op de een of andere manier kreeg hij de officiële leiders van Benjamin zover dat ze zeiden: ‘Ja, wij schamen ons ook een beetje voor Isboseth. Waarom zouden we niet gewoon voor David kiezen?’

Abner kwam bij David in Hebron, en twintig mannen met hem. En David richtte een maaltijd aan voor Abner en de mannen die bij hem waren. Toen zei Abner tegen David: Ik zal mij gereedmaken en op weg gaan om heel Israël bijeen te brengen bij mijn heer de koning, zodat zij een verbond met u sluiten en u zult regeren over alles wat uw ziel verlangt. Zo liet David Abner gaan en hij ging in vrede.

2 SAMUEL 3:20-21

Joab was ondertussen op het slagveld geweest, of ergens anders. Hij was afwezig geweest toen dat hele feestmaal plaatsvond. Dit was een fusie van twee ondernemingen, twee bedrijven. Twee volken gingen samen. Abner, die feitelijk de macht in het noorden heeft, en David, die de wettige en feitelijke koning van het zuiden is, sluiten een overeenkomst en eten samen. Ze gaan tijdens een zakendiner formeel een overeenkomst aan.

Bij hun vertrek is de afspraak dat Abner alle leiders van Israël bijeen gaat brengen. Waarschijnlijk heeft hij alle legers van Israël op het oog. Dat zijn meer dan driehonderdduizend mannen die op dat moment onder Davids gezag zouden komen als dat gebeurde. Ze zullen naar hem toe komen en een verbond met David sluiten. Het klinkt alsof alles goed gaat. Dit is precies het soort fusie dat mensen graag zien gebeuren, vooral als je in Davids positie verkeert.

14

Joabs wraak en angst voor zijn positie

Toch voelt Joab zich hierdoor bedreigd. Joab heeft twee redenen om Abner te haten. De eerste, en de reden die meestal wordt genoemd, is dat hij boos was op Abner omdat die zijn broer Asahel had gedood. Joab en Abisaï, de overgebleven zonen van Zeruja, hadden blijkbaar allebei een aandeel in het doden van Abner, zoals we zullen zien. Het wordt voornamelijk aan Joab toegeschreven. Naar alle waarschijnlijkheid zagen ze zichzelf als de bloedwrekers van een vermoorde broer.

Volgens de wet was jij de bloedwreker als je broer werd vermoord. Dan moest je de moordenaar gaan doden. Jij moest degene zijn die de doodstraf aan de moordenaar voltrok. Joab en Abisaï zagen zichzelf waarschijnlijk in die rol, maar die is hier nauwelijks van toepassing. Asahel was niet vermoord. Hij was in de strijd gedood. Abner had hem gewaarschuwd en gezegd:

‘Luister, ik ga je doden als je niet ophoudt.’

Asahel bleef maar op hem afkomen, en zo joeg Asahel zichzelf de dood in. Hij was gewoon te dom. Hij kwam te dichtbij en nam te veel hooi op zijn vork. Hij joeg zichzelf in de strijd de dood in.

Je zou gemakkelijk kunnen zeggen dat Abner uit zelfverdediging had gedood. Dat werd nooit als moord beschouwd. Als iemand je probeert te doden, wat Asahel ongetwijfeld van plan was, en jij doodt die man die jou probeert te doden, dan ben je geen moordenaar. Dat is zelfverdediging. Joabs verwijt aan Abner is in deze zaak eigenlijk helemaal niet gerechtvaardigd. Het is gewoon een familievete.

Maar er speelt meer, want als Abner alle troepen van Israël onder David bracht, troepen die al volgelingen van Abner zijn, terwijl Joab alleen de troepen van Juda heeft aangevoerd, dan maakt dat Abner waarschijnlijk tot een hogere militaire bevelhebber in het land dan Joab. Op dat moment was Joab de opperbevelhebber van alle legers onder David. Binnenkort zouden er meer dan driehonderdduizend nieuwe soldaten zijn die gewend waren Abner te volgen.

Abner maakte ongetwijfeld afspraken met David dat hij het koninkrijk van het noorden aan David zou overdragen in ruil voor bepaalde gunsten die Abner daarvoor zou ontvangen. Het is duidelijk dat Abner dit niet alleen uit de goedheid van zijn hart doet. Dit is een opportunistische zet van Abner. Wat Abner en David overeenkwamen, hadden ze ongetwijfeld allebei al in hun achterhoofd. Misschien was het tijdens het eten zelfs al uitgesproken: als Abner al deze troepen naar Davids kant kon brengen, was Abner natuurlijk hun leider. David zou hem dan opperbevelhebber van de legers maken. Dit zou natuurlijk de positie van Joab in gevaar brengen, die die positie over een veel kleiner leger bekleedde. Joab haat Abner dus deels vanwege een bloedvete en deels omdat ze concurreren om de hoogste militaire post.

15

Joab beschuldigt Abner van spionage

En zie, de manschappen van David en Joab kwamen terug van een rooftocht en brachten een grote buit met zich mee. Abner was niet meer bij David in Hebron, want deze had hem laten gaan en hij was in vrede weggegaan. Toen Joab en heel het leger dat bij hem was, aankwamen, vertelde men aan Joab: Abner, de zoon van Ner, is bij de koning gekomen; die heeft hem laten gaan en hij is in vrede weggegaan.

2 SAMUEL 3:22-23

Waarschijnlijk werd er meer informatie doorgegeven. Meestal worden zulke berichten in de Schrift heel kort voor ons samengevat, maar ik weet zeker dat er meer is besproken dan dit. Joab wist beslist wat hier gaande was.

Toen ging Joab naar de koning en zei: Wat hebt u gedaan? Zie, Abner is bij u gekomen; waarom hebt u hem toch laten gaan, zodat hij ongehinderd weg kon gaan? U kent Abner, de zoon van Ner, dat hij gekomen is om u te misleiden en om uw uitgaan en uw ingaan te weten te komen, ja, om te weten te komen alles wat u doet.

2 SAMUEL 3:24-25

Joab wantrouwde Abner, of sprak in elk geval zijn wantrouwen tegen hem uit. Dat wantrouwen was naar alle waarschijnlijkheid ongegrond. Abner kwam niet als spion, daar ben ik zeker van. We weten het niet zeker, maar er wordt ons niet verteld dat hij zulke motieven had, en daar lijkt het ook niet op. Het lijkt erop dat hij er meer op uit was een hoge positie in Davids koninkrijk te vinden zolang hij daar nog de kans toe had, in plaats van door David vernietigd te worden in een toekomstige oorlog tussen David en Israël. Abner trof dus voorzieningen voor zijn toekomst en was daar waarschijnlijk niet om David te bespioneren en dergelijke, zoals Joab zei. Maar Joab geloofde dit zelf, of hij wilde dat David het geloofde. Hij wilde dat David Abner zou wantrouwen.

16

Joab vermoordt Abner, David vervloekt Joab

Joab ging weg bij David en stuurde Abner boden achterna, die hem terughaalden van bij de put van Sira. David echter wist het niet. Toen Abner weer in Hebron kwam, nam Joab hem binnen de poort terzijde om in stilte met hem te kunnen spreken. Daar stak hij hem in zijn buik, zodat hij stierf, vanwege het bloed van zijn broer Asahel.

2 SAMUEL 3:26-27

Het motief dat Joab had, wordt dus toegeschreven aan zo'n situatie van bloedwraak. Ik weet zeker dat dit een belangrijk deel uitmaakte van Joabs haat tegen Abner. Maar er speelde natuurlijk meer.

Toen David dit naderhand hoorde, zei hij: Ik en mijn koninkrijk zijn tegenover de HEERE tot in eeuwigheid onschuldig aan het bloed van Abner, de zoon van Ner. Laat de bloedschuld op het hoofd van Joab blijven en op heel zijn familie, en laat er in het huis van Joab nooit iemand ontbreken die een vloeiing heeft, melaats is, die op een stok leunt, door het zwaard valt of gebrek aan brood heeft.

2 SAMUEL 3:28-29

Daarmee wordt iemand met zaadvloeiing of iemand met melaatsheid bedoeld, iemand die onrein is. Dit is de vloek die David over Joabs huis afriep. Hij vroeg niet per se of ze zouden sterven, maar of ze vervloekt zouden worden doordat ze altijd onrein zouden zijn. Er zou altijd minstens iemand met melaatsheid zijn, of iemand die onrein was vanwege een chronische zaadvloeiing. Daar verwijst hij hier naar.

Er staat:

Of iemand die op een stok leunt, of iemand die door het zwaard omkomt, of iemand die geen brood heeft.

Met andere woorden, mogen Joabs familie allerlei nare dingen overkomen.

17

David toont zijn onschuld door rouw

Zo brachten Joab en zijn broer Abisaï Abner ter dood, omdat hij hun broer Asahel in Gibeon in de strijd gedood had. David zei tegen Joab en tegen al het volk dat bij hem was: Scheur uw kleren, trek rouwgewaden aan en bedrijf rouw voor Abner uit. En koning David volgde de baar.

2 SAMUEL 3:30-31

Je moet beseffen dat het hier niet alleen om gaat dat David erg op Abner gesteld was. Dit wierp een heel slecht licht op David. Het noordelijke koninkrijk zou het zo kunnen opvatten dat David Abner daarheen had gelokt onder het voorwendsel over een vreedzame overeenkomst te onderhandelen, maar hem had misleid en hem tijdens zijn verblijf had laten vermoorden. Joab was tenslotte Davids man. En als David opdracht had gegeven Abner te doden, zou Joab waarschijnlijk degene zijn geweest die de opdracht kreeg om dat te doen.

Doordat Joab dit deed, leek het dus alsof David verraderlijk had gehandeld. Alsof hij dit alleen maar als een gelegenheid had gebruikt om door verraad en bedrog van de generaal van het noordelijke stammenverbond af te komen. Dat was niet wat David had gedaan. Hij wilde dat duidelijk maken. Hij wast zijn handen hiervan in onschuld:

‘Ik ben hier onschuldig aan. Laat alle schuld op Joab neerkomen.’

Vervolgens maakte hij een opzichtig vertoon van rouw om Abner. Nogmaals, dat was niet omdat hij zo'n hoge dunk van Abner had. Hij had ooit zelfs tegen Abner gezegd dat hij verdiende te sterven. Toen David en zijn wapendrager naar binnen gingen en Sauls

speer meenamen terwijl hij sliep, lag Abner vlakbij te slapen. Hij was belast met de bescherming van de koning. David maakte de koning van een afstand wakker en zei:

‘Abner, je verdient te sterven omdat je niet voor je koning hebt gezorgd.’

David had niet per se veel respect voor Abner. Dit was gewoon een politieke regeling die hij en Abner troffen, niet echt een vriendschap. Abner had ongetwijfeld al die keren Sauls legers aangevoerd toen die David achtervolgden. Abner was Davids vijand, maar David was bereid de noordelijke stammen naar zijn kant te laten overkomen als Abner daarbij zijn tussenpersoon zou zijn.

Al die rouw om Abner was, daar ben ik zeker van, meer bedoeld als politiek vertoon. Het was heel belangrijk dat David niet toeliet dat Joabs daad uit wrok een einde maakte aan zijn vooruitzichten om zich met de noordelijke stammen te verenigen. Daarom trekt hij een rouwgewaad aan.

18

Abners begrafenis en Davids rouwklacht

Toen zij Abner in Hebron begroeven, begon de koning luid te huilen bij het graf van Abner, en ook heel het volk hilde. De koning hief een rouwklacht aan over Abner en zei: Is Abner dan gestorven zoals een dwaas sterft? Uw handen waren niet gebonden, en uw voeten niet in bronzen boeien geslagen, maar u bent gevallen zoals men valt door onrechtvaardige mensen. Toen hilde het hele volk nog meer over hem.

2 SAMUEL 3:32-34

Je viel weerloos; je was niet op je hoede. Niemand had je overmeesterd. Je had gewoon niets in de gaten en was naïef, en je stierf zoals een dwaas sterft.

Daarna kwam al het volk om David brood te doen eten, terwijl het nog dag was. Maar David zwoer: God mag zó en nog veel erger met mij doen, als ik vóór het ondergaan van de zon brood proef of wat dan ook! Toen heel het volk dit opmerkte, was het goed in hun ogen, zoals alles wat de koning gedaan had, goed was in de ogen van heel het volk.

2 SAMUEL 3:35-36

En dit is waar het om gaat:

Ze vonden het goed, want alles wat de koning deed, vonden alle mensen goed.

Heel het volk en heel Israël wisten die dag dat het niet van de koning uitgegaan was dat men Abner, de zoon van Ner, gedood had. Verder zei de koning tegen zijn dienaren: Weet u wel dat deze dag een vorst, ja, een groot man in Israël gevallen is? Maar ik ben heden zwak, hoewel gezalfd tot koning. Deze mannen, de zonen van Zeruja, zijn echter harder dan ik. Moge de HEERE de kwaaddoener vergelden naar zijn kwaad!

2 SAMUEL 3:37-39

19

Davids onmacht tegenover Joab

Nu had David Joab voor deze verraderlijke daad kunnen laten terechtstellen. Hij handelde zonder toestemming. Hij vermoordde een man in koelen bloede. Het was niet iets wat werkelijk gerechtvaardigd kon worden op grond van de wet over de bloedwreker. Joab had terechtgesteld kunnen worden, en uiteindelijk gebeurde dat ook. Toen David stierf, liet hij Salomo de taak na om Joab terecht te stellen voor deze

en andere dingen waar David bij Joab bezwaar tegen had. Maar hij doodde hem niet. En hij legde aan zijn eigen dienaren uit: 'De reden dat ik hem niet dood, is dat ik eigenlijk niet zo sterk ben.'

Joab voert het bevel over de legers. Deze zonen van Zeruja zijn harde mannen. Het zijn sterke mannen.

'Ik ben tot koning gezalfd, maar ik ben niet zo sterk als deze mannen. Ik ben zwak.'

Met andere woorden, ik heb werkelijk niet de macht om hem te straffen. Ik laat dat aan God over.

David kan dat oprecht hebben gezegd. Maar het is moeilijk om te weten wat hij diep in zijn hart dacht. Er is hier ontzettend veel uiterlijk vertoon van rouw om een man die eigenlijk niet zo nauw met David verbonden was. Toen hij om Jonathan rouwde, was dat begrijpelijk. Of zelfs om Saul, die zijn koning was geweest, en hij was de trouwe dienaar van Saul geweest. Maar Abner? Hij was nooit nauw met David verbonden.

En al dat huilen, het volgen van de baar naar de begrafenis. David zelf, de koning, met as op zijn hoofd, die de kist volgt en een lied voor Abner schrijft en zegt:

Er is een groot man omgekomen.

Dit alles was veel uitbundiger en ging met veel meer uiterlijk vertoon gepaard dan zelfs bij de dood van Saul en Jonathan. En het was bedoeld om het volk te laten zien dat David hier onschuldig aan was. Het was niet zijn plan om Abner te doden. En dat was waar. Maar misschien was hij er in het geheim toch een beetje blij mee dat het was gebeurd. Abner was tenslotte degene die tussen hem en de troon over de noordelijke stammen in stond.

Nu had David het niet nodig dat er misdaden werden gepleegd. God bracht David aan de macht, en David zou nooit zo'n misdaad hebben gepleegd. Maar toen die eenmaal gepleegd was, was hij misschien niet helemaal ongelukkig met het resultaat. Abner kreeg werkelijk wat hij verdiende, want Abner was verraderlijk tegenover zijn eigen koning. Abner pleegde verraad tegen zijn eigen rechtmatige koning en was onder Saul een slechte legeraanvoerder geweest, die David en zijn mannen ten onrechte

achtervolgde. Abner was dus een man die werkelijk verdiende te sterven. Maar voor Davids politieke imago kwam het niet goed uit als mensen dachten dat David daarvoor had gezorgd. Dus wil hij heel duidelijk maken: dit is niet zijn werk.

We gaan de volgende keer verder bij hoofdstuk 4.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 2 Samuel 3:1
- 2 Samuel 3:2-3
- 2 Samuel 3:4-5
- 2 Samuel 3:6
- 2 Samuel 3:7-10
- 2 Samuel 3:11
- 2 Samuel 3:12
- 2 Samuel 3:13
- 2 Samuel 3:14
- 2 Samuel 3:16
- 2 Samuel 6:23
- 2 Samuel 3:17-18
- 2 Samuel 3:19
- 2 Samuel 3:20-21
- 2 Samuel 3:22-23
- 2 Samuel 3:24-25
- 2 Samuel 3:26-27
- 2 Samuel 3:28-29
- 2 Samuel 3:30-31
- 2 Samuel 3:32-34
- 2 Samuel 3:35-36
- 2 Samuel 3:37-39

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.